

MỘT SỐ BIỆN PHÁP NÂNG CAO Ý THỨC CHÍNH TRỊ CỦA SINH VIÊN VIỆT NAM HIỆN NAY

TRẦN THỊ MỸ*

Ý thức chính trị là một loại hình ý thức xã hội có vai trò quan trọng để định hướng chính trị cho sinh viên trong quá trình tồn tại và phát triển của xã hội. Đó là những tư tưởng tình cảm, tâm lý chính trị phản ánh trình độ nhận thức, thái độ trách nhiệm chính trị của họ trong quá trình thực hiện sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân Việt Nam được hình thành, phát triển chủ yếu qua quá trình học tập, rèn luyện ở các trường đại học, cao đẳng. Ý thức chính trị của sinh viên biểu hiện ở sự hiểu biết về chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Đồng thời, thể hiện lòng yêu nước, tự hào về giá trị văn hóa truyền thống dân tộc, thái độ đối với sự nghiệp đổi mới, sự hiểu biết nhu cầu và các lợi ích chính trị để biến thành niềm tin, tình cảm, động lực chính trị đúng đắn của họ. Theo đó, ý thức chính trị góp phần hình thành thế giới quan duy vật biện chứng, phương pháp luận khoa học, quy định sự hình thành, phát triển phẩm chất chính trị và

Nâng cao ý thức chính trị của sinh viên là nhiệm vụ quan trọng trong công tác giáo dục chính trị cho thanh niên; đồng thời, có ý nghĩa chiến lược đối với các trường đại học, cao đẳng hiện nay. Bởi vì, nâng cao ý thức chính trị góp phần tạo nên nền tảng cho sinh viên trong việc củng cố lập trường tư tưởng, giữ vững định hướng xã hội chủ nghĩa, thích ứng tốt với những thay đổi trong quá trình hội nhập quốc tế, cũng như có ý chí kiên cường trong đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch. Bài viết đề xuất một số biện pháp mang tính định hướng nhằm nâng cao ý thức chính trị của sinh viên ở các trường đại học, cao đẳng hiện nay.

năng lực chuyên môn của mỗi sinh viên. Vì vậy, nâng cao ý thức chính trị của sinh viên sẽ góp phần thực hiện thắng lợi chiến lược phát triển giáo dục, đào tạo của Đảng và Nhà nước hiện nay.

Thời gian qua, các trường đại học, cao đẳng đã quan tâm, đầu tư đúng mức đến việc giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên, có những đổi mới, đa dạng về hình thức, nội dung phong phú, phù hợp với đặc thù của các đối tượng sinh viên cụ thể. Trong giảng dạy lý luận chính trị, các nhà trường đã bám sát vào nội dung, chương trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo để triển khai nghiên cứu và giảng dạy. Đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng lấy người học làm trung tâm; đa dạng, phong phú về hình thức lồng ghép nội dung giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên. Mặt khác, phần lớn sinh viên Việt Nam hiện nay đều có sự giác ngộ giai cấp sâu sắc, nắm được những vấn đề cơ bản của các môn lý luận chính trị; có tình cảm sâu sắc, niềm tin chính trị mãnh liệt vào chủ trương, đường lối của Đảng, vào sự nghiệp đổi mới của đất nước và định hướng lý

tưởng chính trị của bản thân trong quá trình học tập, rèn luyện tại trường. Bên cạnh đó, có thái độ đúng đắn trong việc giữ gìn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống dân tộc, hiểu biết về giá trị đạo đức, văn hóa; không ngừng phấn đấu, rèn luyện để trở thành những công dân hữu ích.

Tuy nhiên, ngoài những mặt tích cực nêu trên, hiện nay, một số cấp ủy đảng, đảng viên ở một số trường đại học, cao đẳng chưa nhận thức đầy đủ về ý nghĩa, tầm quan trọng của công tác giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên. Do đó, nội dung giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên ở một số nhà trường còn chung chung, thiếu tính cụ thể, sát thực với đối tượng sinh viên, hình thức, phương pháp giáo dục ý thức chính trị còn bộc lộ bất cập. Việc đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị chưa thực sự hiệu quả, chưa phát huy tính tích cực trong nhận thức chính trị của sinh viên. Ngoài ra, một bộ phận sinh viên còn lười học tập, thờ ơ với chính trị, cá biệt có sinh viên thiếu ước mơ hoài bão lớn lao, mất cảnh giác, phai nhạt lý tưởng cách mạng, suy thoái về tư tưởng chính trị, xuống cấp về đạo đức, có biểu hiện sa vào các tệ nạn xã hội, dễ bị kẻ xấu lợi dụng, kích động lôi kéo vào các hoạt động tiêu cực... Những hạn chế đó đã và đang tác động tiêu cực đến ý thức chính trị của sinh viên các trường đại học, cao đẳng ở nước ta.

Mặt khác, các thế lực thù địch, phản động, cơ hội chính trị đang ra sức đẩy mạnh chiến lược “diễn biến hòa bình”, tập trung tấn công vào lĩnh vực tư tưởng, lý luận và đội ngũ trí thức, sinh viên; cùng với mặt trái cơ chế thị trường đã tác động tiêu cực đến ý thức chính trị của sinh viên. Do đó, nâng cao ý thức chính trị của sinh viên Việt Nam hiện nay là vấn đề có ý nghĩa lý luận và thực tiễn cấp thiết, góp phần chuẩn bị hành trang thiết thực trong xu thế hội nhập quốc tế, toàn cầu hóa và bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0.

Để khắc phục tình trạng trên và góp phần nâng cao ý thức chính trị của sinh viên Việt Nam hiện nay, theo chúng tôi cần thực hiện một số biện pháp sau:

Tăng cường công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống cho sinh viên

Quán triệt quan điểm, chủ trương của Đảng ta về “đổi mới nội dung, phương thức giáo dục chính trị, tư tưởng, lý luận, truyền thống, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, lòng yêu nước, xây dựng đạo đức, lối sống lành mạnh, ý thức tôn trọng và nghiêm chỉnh chấp hành Hiến pháp và pháp luật cho thế hệ trẻ” (1). Các trường đại học, cao đẳng cần nâng cao hiệu quả công tác giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên, trong đó, đặc biệt chú trọng giáo dục chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước. Đồng

thời, trang bị những kiến thức toàn diện về tự nhiên, xã hội, con người, sự phát triển của lịch sử xã hội, về vai trò, trách nhiệm và nghĩa vụ của họ đối với Đảng, Tổ quốc, nhân dân, với bản thân và gia đình. Qua đó, góp phần xây dựng thế giới quan khoa học, quan điểm chính trị, niềm tin lý tưởng xã hội chủ nghĩa của sinh viên. Trên cơ sở đó, chuyên hóa thành tình cảm, ý chí, niềm tin chính trị, động cơ và hành động cách mạng, giúp họ thấu hiểu bản chất cách mạng, khoa học của chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, vận dụng phân tích những hiện tượng chính trị - xã hội cụ thể, tăng cường bản lĩnh, phẩm chất, năng lực chính trị vững chắc cho sinh viên.

Tiếp tục đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị

Các trường đại học cần tiếp tục đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị theo tinh thần Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng xác định: “Tiếp tục đổi mới đồng bộ mục tiêu, nội dung, chương trình, phương thức, phương pháp giáo dục và đào tạo theo hướng hiện đại, hội nhập quốc tế, phát triển con người toàn diện, đáp ứng những yêu cầu mới của phát triển kinh tế, xã hội, khoa học và công nghệ, thích ứng với cuộc Cách mạng 4.0” (2). Đồng thời, quán triệt và thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW, các trường cần xây dựng mới chương trình và điều chỉnh, bổ sung chương trình giáo dục lý luận chính trị. Trên cơ sở chương trình, nội dung các môn học có sự thay đổi, phương pháp giảng dạy lý luận chính trị cũng cần sự đổi mới mạnh mẽ việc chuyển phương pháp giảng dạy từ thiên về lý thuyết chuyển mạnh sang nâng cao năng lực cho người học. Trong đó, cần chú ý đổi mới phương pháp giảng dạy các môn lý luận chính trị trên cơ sở vận dụng linh hoạt các phương pháp dạy học tích cực như: phương pháp nêu vấn đề; phương pháp dạy học tình huống; phương pháp thảo luận nhóm... nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học nâng cao kỹ năng bày tỏ quan điểm, thái độ chính trị để kích thích sự sáng tạo, ham mê học tập và giải quyết các vấn đề thực tiễn nảy sinh... Các nhà trường cần tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, đáp ứng yêu cầu đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng hiện đại; đa dạng hóa các hình thức giảng dạy nhằm nâng cao ý thức chính trị của sinh viên.

Kết hợp nâng cao ý thức chính trị với việc tăng cường nhận diện, đấu tranh với các quan điểm sai trái, thù địch và phòng, chống “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ

Trước những tác động đa chiều của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0, các thế lực thù địch “với những thủ đoạn mới, nhất là triệt để sử dụng các phương tiện truyền thông trên mạng internet để chống phá ta và

những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ” (3). Đối tượng mà chúng tập trung tấn công là sinh viên nhằm lôi kéo họ chạy theo lối sống thực dụng, phi chính trị, thờ ơ, vô cảm chính trị, thiếu trách nhiệm với xã hội. Do đó, nâng cao ý thức chính trị của sinh viên cần phải trên cơ sở kết hợp giữa “xây” và “chống”, gắn liền với đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch và phòng, chống “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Các trường đại học cần phải nâng cao trình độ mọi mặt, đặc biệt là học vấn và văn hóa của sinh viên, giúp họ nhận thức đúng các sự kiện, các mối quan hệ chính trị trong đời sống xã hội, từ đó hình thành năng lực tư duy lý luận, xây dựng niềm tin khoa học, nhân quan chính trị đúng đắn, ý thức chính trị tự giác. Sự thiếu hụt hay thấp kém về học vấn sẽ tạo lực cản đối với sinh viên, làm cho họ dễ bị kích động, lôi kéo theo âm mưu, thủ đoạn của kẻ thù. Vì vậy, nâng cao trình độ học vấn, hiểu biết chính trị - xã hội, xây dựng văn hóa chính trị lành mạnh là biện pháp thiết thực góp phần tăng cường khả năng miễn dịch trước các quan điểm sai trái, xuyên tạc của các thế lực thù địch, cũng như các biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Bên cạnh đó, tuyên truyền lý luận Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và sự cần thiết phải nâng cao ý thức chính trị của sinh viên, giúp họ nhận thức sâu sắc hơn về bản chất quan điểm sai trái, thù địch và phòng, chống những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong thực tiễn.

Phát huy vai trò của các tổ chức đoàn thể

Các tổ chức xã hội của sinh viên cần coi trọng vấn đề giáo dục chính trị cho các thành viên trong tôn chỉ, mục đích hoạt động. Đặc biệt, cần phát huy vai trò xung kích của Đoàn Thanh niên, Hội sinh viên trong giáo dục chính trị cho đoàn viên, sinh viên. Thường xuyên trao đổi, đối thoại với sinh viên, kịp thời nắm bắt và dự báo tình hình tư tưởng, định hướng dư luận xã hội; đồng thời, đấu tranh, phê phán, uốn nắn nhận thức lệch lạc, biểu hiện sai trái trong cán bộ, đoàn viên. Tích cực tìm tòi những phương thức sáng tạo trong giáo dục sinh viên, góp phần củng cố tổ chức đoàn trong sạch, vững mạnh về chính trị và tạo nên những điểm sáng về công tác giáo dục chính trị cho sinh viên. Trong đó, giáo dục lý tưởng, đạo đức cách mạng, lối sống văn hóa cho sinh viên là một mặt công tác quan trọng, thường xuyên. Các tổ chức đoàn thể này cần có sự kết hợp hiệu quả với các khoa lý luận chính trị để tổ chức thường xuyên và hiệu quả các cuộc thi tìm hiểu các môn khoa học Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, tạo ra “không gian” văn hóa lành mạnh, bổ ích cho sinh viên rèn luyện, cống hiến và trưởng thành, rèn luyện năng lực chính trị và nâng cao ý thức chính trị của họ trong hoạt động thực tiễn. Cùng với nhiệm vụ trên, các tổ chức đoàn thể cần quan tâm đầu tư, cùng

cố và phát triển đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên; có cơ chế phối hợp với cơ quan làm công tác chính trị, tư tưởng để tổ chức các hoạt động tuyên truyền, giáo dục nhằm nâng cao ý thức chính trị của sinh viên.

Tích cực hóa hoạt động tự nâng cao ý thức chính trị của sinh viên

Việc nâng cao ý thức chính trị của sinh viên phải gắn với phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của họ trong thực hiện phương châm tự giáo dục, đào tạo. Bởi vì, mọi quá trình giáo dục chỉ có thể được thực hiện hiệu quả khi người được giáo dục tự giác tiếp thu. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Thanh niên bây giờ là một thế hệ vẻ vang, vì vậy cho nên phải tự giác, tự nguyện mà tự động cải tạo tư tưởng của mình để xứng đáng với nhiệm vụ của mình” (4). Tất cả các biện pháp nâng cao ý thức chính trị của sinh viên sẽ không hiệu quả nếu họ không nhận thức được giá trị của vấn đề. Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của sinh viên là biện pháp quan trọng giúp trau dồi, bổ sung kiến thức, hoàn thiện nhân cách, từ đó củng cố, nâng cao lý tưởng, đạo đức cách mạng, ý thức chính trị của họ. Mặt khác, có thể loại trừ được những hạn chế, khuyết điểm không phù hợp với những chuẩn mực đạo đức, đáp ứng yêu cầu về phẩm chất chính trị của xã hội. Do đó, các trường đại học cần phải khơi dậy hoạt động tự giáo dục, tự nâng cao ý thức chính trị để họ thấy rõ trách nhiệm và thực hiện thường xuyên trong suốt cuộc đời của mỗi sinh viên.

Ý thức chính trị có vai trò quan trọng trong đời sống xã hội nói chung và trong việc hình thành nhân cách của sinh viên nói riêng. Nâng cao ý thức chính trị của sinh viên Việt Nam có ý nghĩa thiết thực nhằm nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo, giữ vững định hướng xã hội chủ nghĩa và đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, xuyên tạc của các thế lực thù địch, góp phần xây dựng và phát triển đất nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới ■

T.T.M

1, 3. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2016, tr.162, 68.

2. Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.136.

4. *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 11, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2011, tr.399.

Tài liệu tham khảo

1. Trần Thanh Giang, *Tăng cường giáo dục ý thức chính trị cho sinh viên Việt Nam hiện nay*, Tạp chí *Triết học*, số 2-2017, tr.73-78.